

RAPPORT

Svenskarnas sparande

24 mars 2025

Innehåll

Sammanfattning	3
Sparande fyller flera funktioner	4
FI:s uppgifter om sparande	5
Tillgångarna är ojämnt fördelade.....	10
Många bolånetagare har små tillgångar i bolånebanken	12
Få rika män bakom skillnaderna i tillgångar mellan könen.....	14
Det ekonomiska läget påverkar nysparandet.....	17
Högre kostnader fick många att spara mindre	17
Amorteringarnas andel av nysparandet ökar i sämre tider.....	20
Olika sparformer medför olika risker	23
Skillnader i risktagande mellan olika grupper	23
Bilaga	28

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Sammanfattning

Svenskarnas finansiella tillgångar har ökat kraftigt under de senaste 20 åren. Tillgångar i form av exempelvis sparkonton, fonder och aktier ger individer ekonomisk trygghet och möjlighet att jämna ut sin konsumtion över livet. Men svenskarna har samtidigt stora lån. De som har stora lån och små tillgångar är sårbara för negativa ekonomiska händelser. Tillgångar påverkar även motståndskraften i det finansiella systemet. Därför är det viktigt hur tillgångar och skulder är fördelade mellan individer.

Finansinspektionen (FI) har i uppdrag att verka för ett stabilt finansiellt system och ett gott konsumentskydd. I uppdraget ingår det att följa tillgångar och sparande. I denna rapport beskriver vi hur de finansiella tillgångarna är fördelade i Sverige och hur olika grupper väljer att spara över tid.

Svenska folket har stora finansiella tillgångar, men de är mycket ojämnt fördelade. De flesta svenskar har små tillgångar. Samtidigt äger fem procent av befolkningen ungefär hälften av tillgångarna. Det är framför allt få personer som har ett direkt sparande i aktier eller fonder. De som har stora lån kan vara sårbara mot försämrade ekonomiska förhållanden, och har därför generellt ett större behov av en ekonomisk buffert. FI:s data tyder på att många bolåntagare har små tillgångar, åtminstone i samma bank där de tagit bolånet.

På det stora hela är skillnaderna i tillgångar mellan män och kvinnor små. Totalt sett ägde män visserligen en större andel av tillgångarna i juni 2024, men det ser främst ut att bero på att de största innehaven är ojämnt fördelade. Män äger två tredjedelar av alla innehav över en miljon kronor. För innehav under en miljon kronor är tillgångarna i stort sett jämnt fördelade mellan män och kvinnor. Däremot väljer män och kvinnor ofta olika sparformer. Både män och kvinnor har majoriteten av sina tillgångar på sparkonton, men män har en större andel aktier medan kvinnor har en större andel fonder. Det tyder på att män tar större risker i sitt sparande, ett mönster som är känt från många andra undersökningar.

Nysparandet följer den ekonomiska utvecklingen. Under 2021 var det totala nysparandet ungefär 400 miljarder kronor. Under 2022 och 2023 steg inflationen och Riksbanken höjde styrräntan vid flera tillfällen. Många svenskar fick då ökade kostnader och deras nysparande minskade kraftigt. Under 2022 sjönk nysparandet till knappt 280 miljarder kronor. Det var de med mindre tillgångar som minskade sitt nysparande.

Hur individer fördelar sitt nysparande skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. De yngsta och äldsta åldersgrupperna sparar mest på sparkonton, medan en större del av nysparandet för personer i medelåldern går till aktier och fonder. Amorteringar står för en betydande del av nysparandet, framför allt för grupper där många har (stora) bolån. Och amorteringarnas andel av sparandet ökade när individerna fick sämre ekonomiska förhållanden 2023. Det berodde både på att låntagarna amorterade mer när räntorna var höga och på att det övriga sparandet minskade.

Sparande fyller flera funktioner

Finansiella tillgångar ger bland annat ekonomisk trygghet och möjlighet att förverkliga ekonomiska mål. Det är viktigt för enskilda individer och det ger samhället bättre motståndskraft mot ekonomiska störningar.

Finansinspektionen (FI) har som uppdrag att bidra till ett starkt konsumentskydd och att motverka finansiella obalanser. Att analysera sparandets storlek och fördelning är viktigt för båda dessa uppdrag. Denna rapport syftar till att öka förståelsen för hur svenskar sparar och hur deras tillgångar är fördelade.

Individer med tillgångar har större ekonomisk trygghet än de som inte har några tillgångar. Det beror bland annat på att tillgångar ger motståndskraft vid negativa ekonomiska händelser, som oväntade utgifter eller inkomstbortfall. Genom att spara i vissa perioder av livet kan individen även se till att jämna ut sin konsumtion över tid. Vidare gör ett långsiktigt sparande att individer kan uppnå sina ekonomiska mål – som att köpa en bostad, utbilda sig eller spara till en stabil pension. Sparande bidrar även till den ekonomiska utvecklingen i samhället i och med att hushållens sparande ger företag möjlighet att finansiera investeringar.

Tillgångar är viktigt för konsumentskydd och finansiell stabilitet

Vi använder *sparande* som begrepp för att beskriva de pengar som individer sätter av för att använda senare. Och vi använder begreppet *tillgångar* för att beskriva deras förmögenhet – som är resultatet av sparandet och avkastningen (på tillgångarna). Kunskaper om individernas sparande och tillgångar bidrar till en ökad förståelse för hushållens ekonomi.¹

En viktig pusselbit i FI:s uppdrag om ett gott konsumentskydd är därför att motverka uppbyggnaden av finansiella obalanser och finansiell stabilitet. Tillgångar kan skydda individer från att hamna i svåra ekonomiska situationer. Om individerna har (stora) lån och saknar finansiella tillgångar kan en störning i ekonomin leda till att de minskar sin konsumtion och i värsta fall får svårigheter att betala på lånen. Om många låntagare får betalningsproblem kan det påverka den finansiella stabiliteten negativt.

Denna rapport syftar i första hand till att *beskriva* hur svenskar sparar. Rapporten behandlar i huvudsak det likvida finansiella sparandet, som består av tillgångar på bankkonton, i fonder, i aktier eller annat sparande som kan ge avkastning i pengar. Att sparandet är likvitt betyder att det går att avsluta sparandet och omvandla det till pengar som går att använda till att exempelvis konsumera eller köpa en bostad. Vi inkluderar även viss information om amorteringar, även om de inte på samma sätt som likvida tillgångar kan omsättas i pengar.²

¹ Med tillgångar avser vi finansiella tillgångar. Vi exkluderar bostadsrätter som i Finansräkenskaperna klassificeras som en finansiell tillgång. Pensionstillgångar ingår inte i rapporten.

² Amorteringar är en form av sparande eftersom de ökar nettotillgångarna (tillgångar minus lån) genom att lånen minskar. Under vissa omständigheter kan de även öka utrymmet att ta nya lån och på så sätt bidra till ökad motståndskraft.

FI:s uppgifter om sparande

Rapporten bygger till största delen på de uppgifter som FI samlar in i den fördjupade analysen av hushållens lån och sparande. Den innehåller uppgifter om svenskarnas lån och tillgångar. Denna kartläggning, som FI gjorde första gången 2021, ersätter den tidigare konsumtionslåneundersökningen.

En kartläggning i två delar

FI samlar in uppgifter om svenskarnas lån och sparande.³ Kartläggningen omfattar information från närmare 40 företag, varav 26 erbjuder någon form av sparande (se diagram 1). Enbart de företag som erbjuder sparande utgör underlag för denna rapport. FI delar upp instituten i olika företagsgrupper. Storbanker har ett brett produktutbud – de erbjuder olika typer av lån och flera sparformer.⁴ Nischbanker har ett mer begränsat produktutbud, som till exempel blancolån och sparkonton. Och nätmäklare erbjuder olika former av sparande och investeringar – som aktier och fonder – på nätet. Även andra företagstyper ingår i kartläggningen, men de är mindre eller inte relevanta för sparande.⁵

Majoriteten av svenskarnas tillgångar finns hos storbankerna, både mätt i volymer och i antal innehav (se diagram 2). Men en stor andel av antalet innehav finns också hos nätmäklarna.

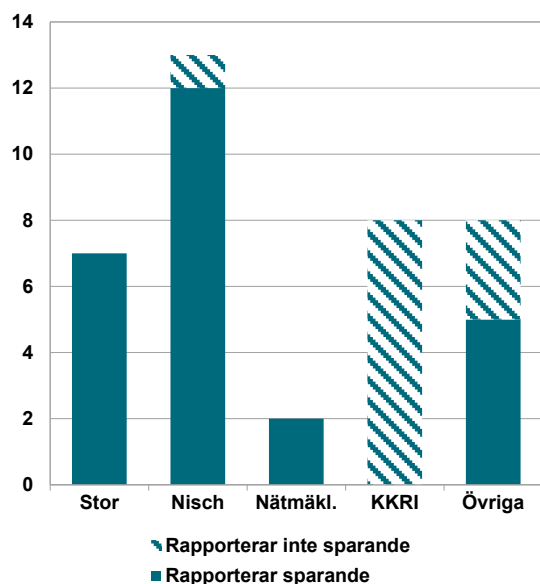
³ Kartläggningen definierar svenskar som fysiska personer som är bosatta i Sverige.

⁴ Enligt denna definition ingår fler än de fyra största bankerna i Sverige i begreppet storbank.

⁵ Vissa bolag i kartläggningen – främst konsumentkreditinstituten – lånar ut pengar med erbjuder inget sätt att spara på, eftersom deras tillstånd inte medger inlåning.

1. Företag i FI:s kartläggning

Antal

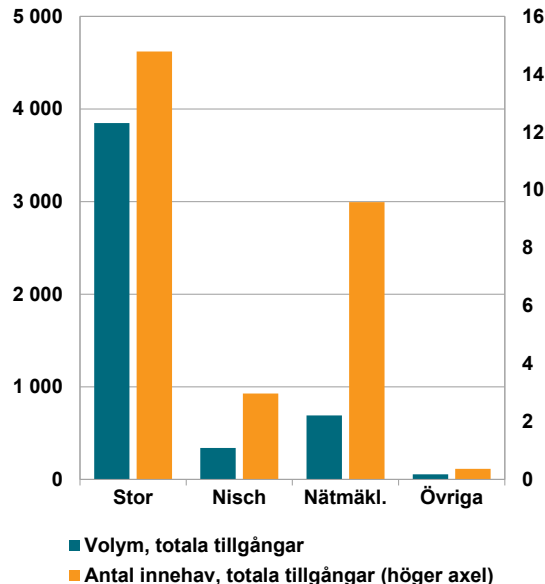

Källa: FI.

Anm. Stor och Nisch är banker och KKRI är konsumentkreditinstitut. Övriga inkluderar kortbolag, objektfinansieringsbolag och säljfinansieringsbolag.

2. Tillgångar uppdelade på företagsgrupp

Miljarder kronor och miljoner innehav

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Anm. En individ kan ha flera innehav – både i olika tillgångsslag och i olika institut. Avser juni 2024.

Rapporten är baserad på två delar av kartläggningen:

- *Aggregerade uppgifter.* De aggregerade tillgångarna är uppdelade i sparkonton (bankinlåning), fonder, aktier och övrigt sparande. Fonder och aktier inkluderar både sparande på investeringssparkonto (ISK) och i depå. Uppgifterna består av både volymer (i kronor) och antalet personer (per företag och sparform). Dessutom är uppgifterna uppdelade efter kön, ålder och storlek på individernas sparande i respektive sparform. Jämfört med Statistiska centralbyråns (SCB) sparbarometer täcker FI:s kartläggning ungefär 80 procent av de respektive kategorierna sparkonton, fonder och aktier (på ISK och depå) mätt i kronor. Kategorin *Övrigt* täcker cirka 70 procent av övrigt sparande i SCB:s data (när vi har exkluderat privat pensionssparande i fonder). De aggregerade uppgifterna består av månatliga data från 2020 till juni 2024.
- *Stickprov av kunder (mikrodata).* Stickprovet omfattar ett urval av individer som är kunder i de rapporterade instituten och täcker cirka 16 procent av företagets kunder.⁶ Det ger nästan 4 miljoner kunder 2023. Det betyder inte att stickprovet omfattar 4 miljoner *unika* individer, eftersom det finns personer som är kunder hos flera banker och långgivare. Vissa institut erbjuder inte möjlighet till sparande

⁶ Stickprovet består av kunder som är födda dag 11 till och med 15 i varje månad.

och därför är urvalet som vi använder i denna rapport betydligt mindre.
Stickprovet avser data per den 31 december 2023.

Information om kunder – inte individer

Eftersom 16 procent av befolkningen över 18 år motsvarar ungefär 1,3 miljoner personer, tyder stickprovets 4 miljoner kunder på att svenskar i genomsnitt är kunder hos tre olika företag. Många personer är säkert kunder i betydligt fler än så. Till exempel kan en person ha lönekonto och betalkort hos ett företag. Sedan kan personen ha bolån i ett annat företag, sparkonto hos ett tredje företag och fonder och aktier i ett fjärde företag.

Vi kan inte kombinera uppgifter om individerna från flera företag. Det innebär att samma individ kan förekomma flera gånger, vilket begränsar vilka analyser vi kan göra. Till exempel kan vi inte analysera enskilda individers sammantagna tillgångar. Däremot kan vi analysera volymer (i kronor) av sparande, totalt eller uppdelat på grupper av individer. Vi kan även i vissa fall prata om antalet konton eller antalet innehav – med vetskapen om att detta inte är att likställa med antalet individer.⁷

FI:s kartläggning inkluderar inte uppgifter om sparande i kapitalförsäkringar eller annat försäkringssparande.⁸ Det innebär att kartläggningen inte omfattar tjänste- eller premiepensioner.⁹ Däremot kan privat pensionssparande ingå om det finns på ett ISK eller i en depå.

FI:s kartläggning täcker inte allt som ingår i SCB:s Sparbarometer. Men FI:s uppgifter gör att vi kan beskriva och analysera hur män och kvinnor i olika ålder sparar. Det har inte varit möjligt i Sverige sedan 2007. När dåvarande Regeringen slopade förmögenhetsskatten slutade skattemyndigheten samtidigt samla in uppgifter om storleken på lån och tillgångar.

Olika typer av tillgångar i FI:s kartläggning

Det finns många olika sparformer. I rapporten fokuserar vi på de tre vanligaste: sparkonton, fonder och aktier. Vi ägnar också ett avsnitt åt amorteringar.

⁷ Där vi har gjort andra antaganden, framgår de av texten och av anmärkningar till diagrammen.

⁸ Det beror på att pensions- och kapitalförsäkringar oftast inte tillhandahålls av bankerna själva, utan av fristående pensions- eller försäkringsbolag, ofta inom samma koncern.

⁹ Pensionssparande utgör en stor del av svenskarnas totala sparande. Men det är en illikvid form av sparande – pengarna är låsta tills pensionsåldern. Det är också en liten del av allmän- och tjänstepensionen som är valbar och reflekterar individens sparbeteende. Dessutom har FI inga uppgifter om tjänstepensioner, individuella pensionssparanden (IPS) eller premiepensioner.

Sparkonton, eller bankinlåning, är helt enkelt sparande på ett konto i banken. Det är ett i stort sett riskfritt sparande, med ett fast nominellt värde.¹⁰ Dessutom täcker den statliga insättningsgarantin tillgångar på kontona.¹¹

En *fond* består av flera olika underliggande värdepapper, exempelvis aktier eller obligationer. Fondsparande ger därför automatisk riskspridning eftersom det inte är placeringar i ett enskilt värdepapper. Det finns många olika sorters fonder, främst indelade utifrån fondens huvudsakliga typ av underliggande värdepapper. Sedan finns det fonder med olika inriktning, riskprofil och aktivitetsgrad.

En *aktie* är en andel i ett aktiebolag. Med aktier i denna rapport menar vi *direktäga* (noterade) aktier, där individen själv investerar i enskilda aktier. Det går också att äga aktier indirekt via exempelvis en aktiefond. Aktier kan, precis som fonder, falla eller stiga i värde. Aktier är typiskt sett mer riskfyllda (varierar mer i värde) än fonder.

Utöver bankkonton, fonder och aktier finns det en mängd andra sparprodukter som delvis ingår i FI:s kartläggning. Det kan exempelvis vara obligationer, kryptotillgångar, samt olika typer av derivat och strukturerade produkter. Vi kallar dessa produkter tillsammans för *Övrigt sparande*. Även om det finns individer som investerar direkt i dessa tillgångar är de investeringarna små på det hela taget.¹² Därför utgör de en mycket liten del av det totala sparandet – cirka 1 procent i FI:s kartläggning – men de kan utgöra betydande risker för enskilda individer. Vissa av dessa produkter kan även ingå i olika fonder – då är risken ofta lägre. Denna rapport tar inte upp direkta investeringar i dessa sparprodukter.

Även *amorteringar* – avbetalningar på lån – är en form av sparande, där avkastningen motsvarar de räntekostnader du sparar in när storleken på lånen minskar. Amorteringar skiljer sig från de andra sparformerna i rapporten, eftersom de inte går att sälja för att få loss pengar och därför är mindre likvida än många andra sparformer.¹³

Olika typer av konton

De allra flesta som sparar i fonder och aktier gör det via en depå eller på ett investeringssparkonto (ISK). På ett depåkonto betalar du skatt på vinsten när du säljer

¹⁰ Ett fast nominellt värde innebär att tillgångarna inte minskar i kronor, men inflationen kan göra att köpkraften minskar reellt sett.

¹¹ Insättningsgarantin innebär att du får ersättning av staten om banken eller institutet där du har dina pengar går i konkurs. Insättningsgarantin är för närvarande 1 050 000 kronor per person och institut. Alla bolag i kartläggningen ingår i insättningsgarantin. Men det finns andra bolag där insättningsgarantin inte gäller.

¹² Se exempelvis Lien Oskarsson (2024), ”Svenskarnas handel med kryptocertifikat”, FI-analys 44, som visar att snittinvesteringen i kryptocertifikat var 9 800 kronor per person som investerar i kryptocertifikat.

¹³ Amorteringar kan ge utrymme för individer att ta nya lån, exempelvis via ett så kallat tilläggs lån. Men det kräver en större handling – bland annat en kreditprövning – än att ta ut pengar från ett sparkonto. Därför anses amorteringar mindre likvida.

värdepapperet. På ISK betalar du i stället en årlig schablonskatt.¹⁴ Skatten gäller oavsett om dina investeringar har haft en positiv avkastning eller inte. Hos storbankerna finns ungefär 40 procent av tillgångarna på ISK (se tabell 1). Hos nätmäklarna är andelen drygt 80 procent. Aktie- och fondtillgångar är relativt jämnt fördelade mellan ISK och depåkonton, medan övriga sparprodukter i stort sett endast hålls på ISK. Se tabell B1 i bilagan för information om tillgångar på ISK och depåkonton, uppdelade på individernas ålder.

Tabell 1. Fördelning av tillgångar på ISK och depåkonton

Procent (av volym i kronor)

Företagstyp	Fonder		Aktier		Övrigt		Totalt	
	ISK	Depå	ISK	Depå	ISK	Depå	ISK	Depå
Storbank	56,1	43,9	35,8	64,2	94,2	5,8	42,2	57,8
Nätmäklare	86,0	14,0	77,5	22,5	93,2	6,8	81,2	18,8
Totalt	59,7	40,3	48,9	51,1	94,0	6,0	50,5	49,5

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Uppgifterna avser 2023. Det kan finnas (institutspecifika) begränsningar av vilka produkter som får hållas eller handlas på ISK respektive depåkonto. Övrigt avser sparprodukter som inte kategoriseras som sparkonton, fonder eller aktier. Se tabell B1 för ytterligare detaljer.

¹⁴ Från och med 2025 har ISK och kapitalförsäkring en skattefri grundnivå upp till 150 000 kronor. Under 2026 höjs gränsen till 300 000 kronor.

Tillgångarna är ojämnt fördelade

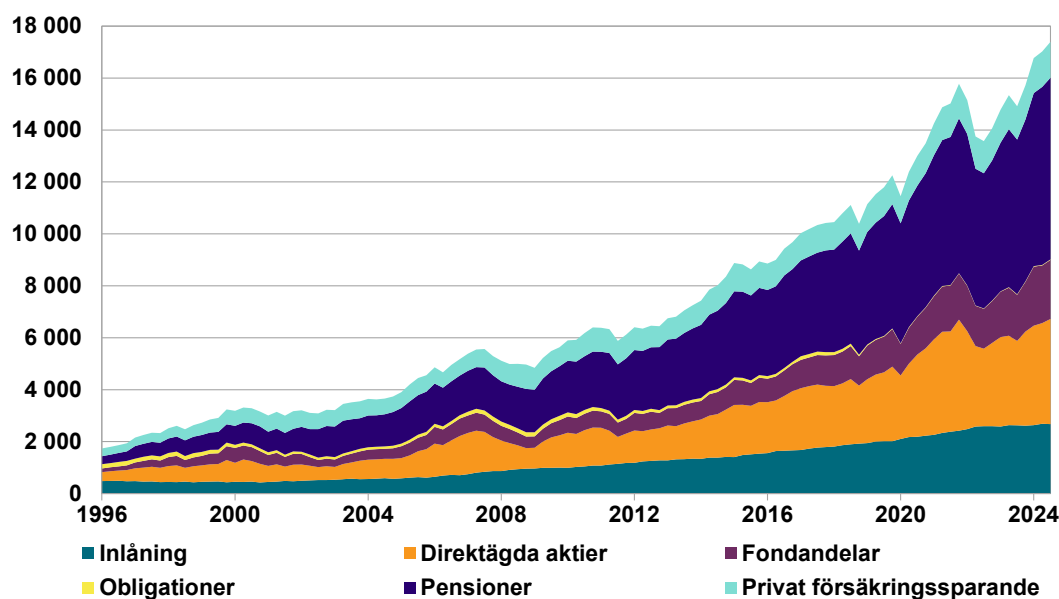
Tillgångar ger individer en buffert vid ekonomiska påfrestningar. Det finns stora tillgångar i Sverige, men de är ojämnt fördelade. Många individer har små eller inga buffertar. Det är viktigt för att bedöma effekterna av oväntade händelser för både enskilda och ekonomin i stort. Om vi bortser från de mest förmögna, som ofta är män, är det endast små skillnader i tillgångar mellan män och kvinnor.

Svenskarnas tillgångar har ökat kraftigt

Svenskarnas totala tillgångar har mer än åttafaldigats (i nominella termer) sedan 1996 och de har vuxit särskilt kraftigt under de senaste 20 åren (se diagram 3).¹⁵ Det gäller även för de olika sparformerna separat.¹⁶ Pengar på bankkonton har ökat stadigt. Tillgångar i aktier har ökat mer, men också varierat mer i värde. Fondtillgångar har också ökat, men i mindre omfattning än bankinlåning och aktier. Pensioner och annat försäkringssparande är också en stor del av svenskarnas tillgångar.¹⁷

3. Svenskarnas finansiella tillgångar över tid

Miljarder kronor

Källa: SCB.

Anm. Diagrammet visar hushållens ställningsvärden. Data till och med tredje kvartalet 2024. Inlåning omfattar bankinlåning, kapitalplaceringar på skattekonto, Riksgäldsspar samt övrig inlåning enligt SCB:s definition. Pensioner avser tjänste- och premiepensioner.

¹⁵ Samtidigt har priserna generellt sett ökat med 60 procent. Det betyder att tillgångarna har femdubblats i reala termer.

¹⁶ Tillgångarnas tillväxt beror både på nysparande och på att befintliga tillgångar ökar i värde.

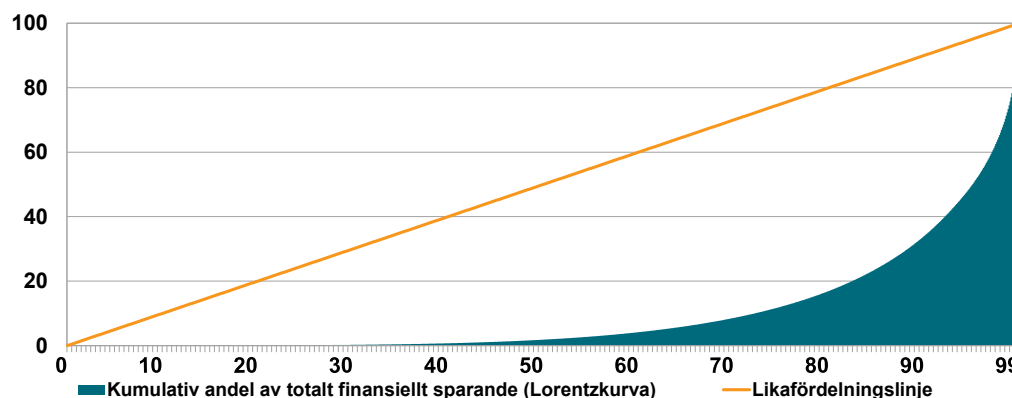
¹⁷ Uppgifter om pensioner och försäkringssparande finns i SCB:s data, men inte i den data som FI samlar in.

Hälften av alla tillgångar finns hos ett fåtal individer

Svenskarnas tillgångar motsvarar i dag nästan en miljon kronor per person. Men fördelningen av tillgångarna är mycket ojämn. Ungefär 5 procent av svenskarna äger hälften av alla tillgångar (se diagram 4).¹⁸ Och varannan svensk har inga, eller små, tillgångar.

4. Fördelning av finansiella tillgångar

Percentiler

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Om tillgångarna hade varit jämnt fördelade skulle Lorentzkurvan ha följt likafördelningslinjen i grafen.

Eftersom tillgångarna är ojämnt fördelade, är genomsnittet (eller summan) av tillgångarna ett dåligt mått för att bedöma den ekonomiska motståndskraften mot oväntade händelser.

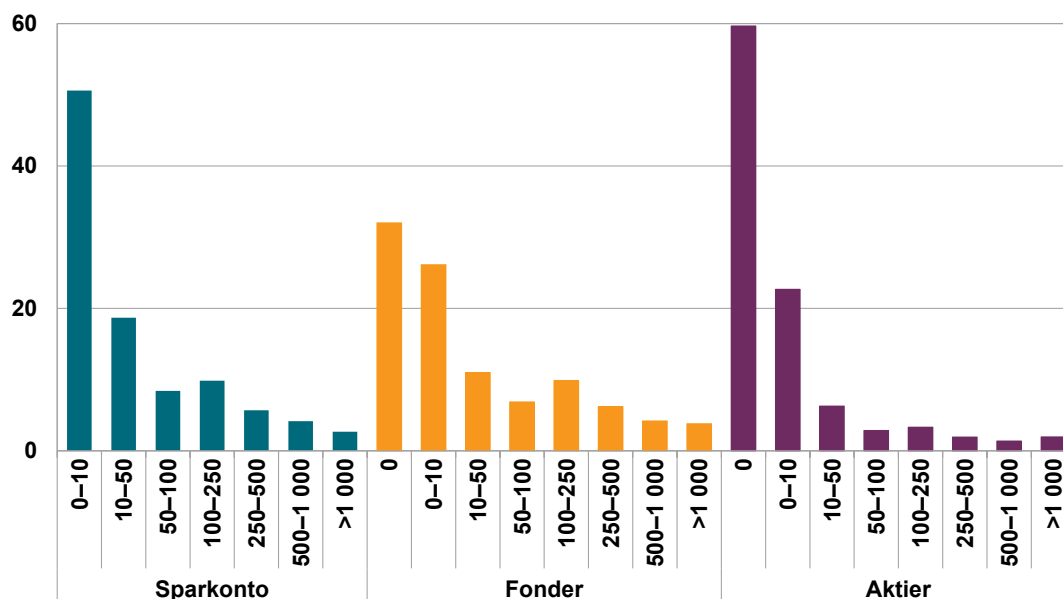
Andelen personer med inga eller små tillgångar är ett bättre mått. I princip alla svenskar har någon form av sparkonto – och många till och med mer än ett; i genomsnitt har varje svensk i vårt urval innehav på sparkonton i 2,5 institut – även om innehaven på de flesta sparkonton är små. Däremot har inte alla ett (direkt) fond- eller aktieinnehav.¹⁹ Vi uppskattar att nästan 60 procent har mindre än 10 000 kronor i fonder (se diagram 5). Samtidigt står en liten andel av individerna för de stora fondinnehaven. Ungefär 4 procent av individerna har mer än en miljon kronor i fondinnehav. Aktieinnehaven är ännu mer snedfördelade. Kartläggningen visar på att fyra av fem personer saknar, eller har mindre än 10 000 kronor i aktier. Den visar också att knappt två procent av individerna har mer än en miljon kronor i aktier.

¹⁸ Om vi också tar hänsyn till bostadstillgångar har fler personer betydande tillgångar (se Andersson och Vestman (2021), "Svenska hushållens likvida tillgångar", FI-analys 28, Finansinspektionen). Men de tillgångarna är svårare att använda som buffert.

¹⁹ I stort sett alla svenskar har indirekta innehav via det allmänna pensionssystemet.

5. Fördelning av konton uppdelade på sparform och storlek

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Anm. Diagrammet visar uppdelningar i tusentals kronor på x-axeln. För sparkonton redovisar vi fördelningen över innehav. För fonder och aktier antar vi att varje kund endast har ISK och depåkonto hos ett företag, och refererar därför till personer, i stället för innehav, för dessa sparformer.

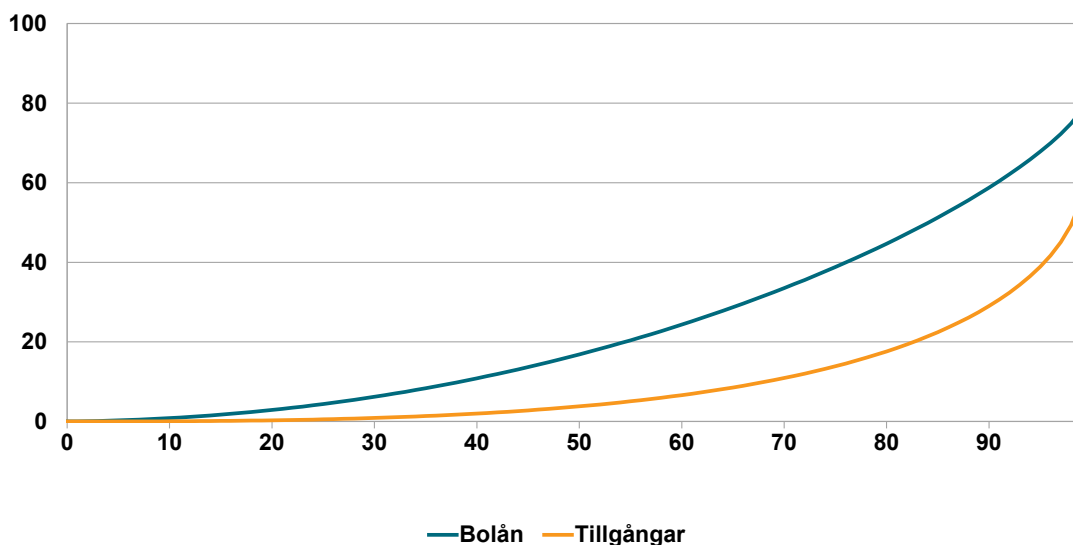
Många bolånetagare har små tillgångar i bolånebanken

Tillgångar gör individer mindre känsliga för exempelvis inkomstbortfall. De som har bolån är också känsliga för höjda ränteutgifter. Det gör att individer med stora bolån i förhållande till sin inkomst, eller till bostadens värde, kan vara extra sårbara för försämrade ekonomiska förhållanden. För att även det finansiella systemet som helhet ska vara motståndskraftigt mot ekonomiska störningar är det sunt om bolånetagare med små marginaler har finansiella tillgångar.

Bolånen är mer jämnt fördelade än tillgångarna bland de som har bolån (se diagram 6). Exempelvis står 9 av 10 bolånetagare för 60 procent av bolånevolymen, men bara 30 procent av tillgångarna. Det tyder på att många bolånetagare har begränsade tillgångar som de kan använda om deras ekonomi försämras.

6. Fördelning av bolånetagares bolån och tillgångar i bolånebanken

Percentiler

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Diagrammet visar bolånetagare 2023. X-axeln visar percentiler i fördelningen och y-axeln visar de värden i kronor som motsvarar percentilerna. Diagrammet visar inte den 100:e percentilen som är 30 miljoner för både bolån och sparande.

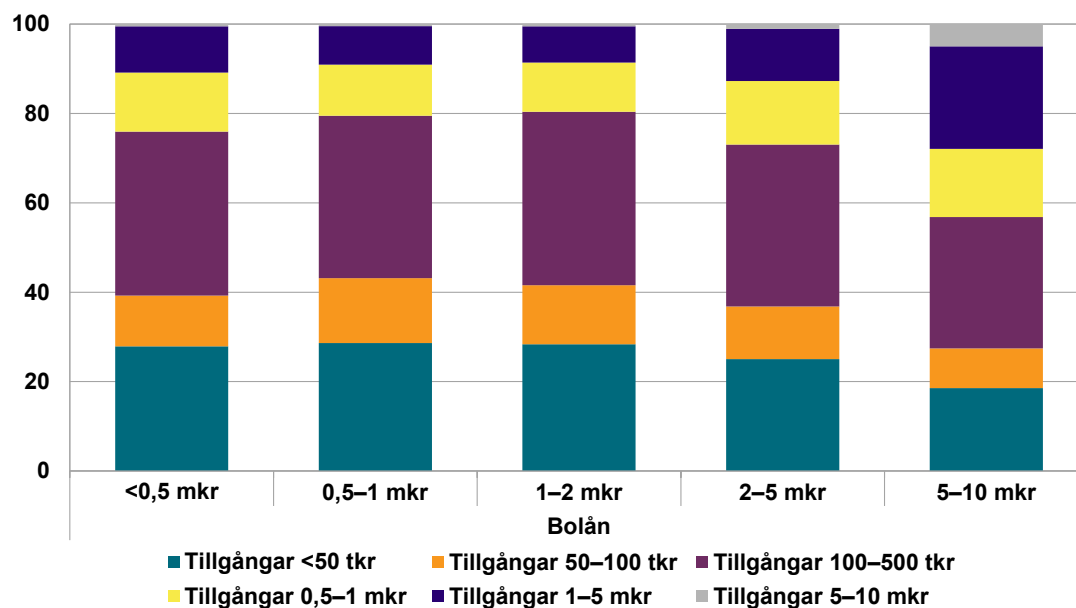
Många som har bolån har små tillgångar, åtminstone i samma bank (se diagram 7).²⁰ Cirka 30 procent av bolånetagarna hade mindre än 50 000 kronor i tillgångar i bolånebanken.²¹ Eftersom många köper bostad och tar bolån ihop med en annan person, så är det egentligen hushållets lån och sparande som spelar roll. Därför kan vi underskatta hushållets samlade motståndskraft i vissa fall. De som har de största bolånen har generellt sett också större tillgångar, vilket är bra både för konsumentskyddet och för den finansiella stabiliteten. Bland de som har ett bolån på över 5 miljoner kronor har fler än hälften mer än 500 000 kronor i tillgångar i bolånebanken.

²⁰ Här kan vi endast se tillgångar i samma bolag som bolånet. Det finns därför individer som har mer tillgångar än vad vi ser i kartläggningen. Men de tillgångar vi utgår från här är cirka 80 procent av alla tillgångar.

²¹ Bolånets storlek avser per låntagare.

7. Fördelning av bolånetagares tillgångar uppdelade på storlek på bolån

Procent

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Diagrammet är baserat på 1,5 miljoner kunder med bolån och visar bolånetagares tillgångar i samma storbank som de har lånat av.

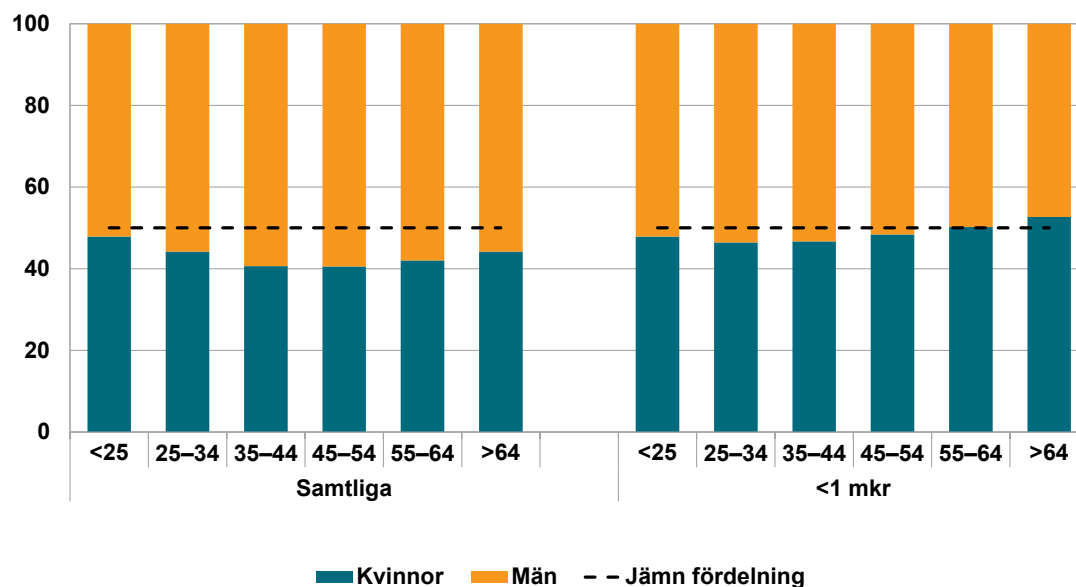
Få rika män bakom skillnaderna i tillgångar mellan könen

När vi studerar hur de totala tillgångarna är fördelade mellan kvinnor och män ser vi att männen äger 57 procent av tillgångarna mätt i kronor. Att män äger mer än kvinnor verkar främst bero på att tillgångarna är ojämnt fördelade bland de mest förmögna. Cirka 4 procent av antalet innehav i vår kartläggning är större än en miljon kronor. Tillsammans utgör de 60 procent av alla tillgångar. Av dessa tillgångar äger männen två tredjedelar. För innehav under en miljon kronor är tillgångarna i stort sett jämnt fördelade mellan könen (se diagram 8).

Sett till alla individer är skillnaderna mellan kvinnor och män relativt små i de yngsta åldersgrupperna (se diagram 8). Sedan ökar skillnaderna och är som störst bland de som är mellan 35 och 54 år. I det åldersspannet äger männen 60 procent av tillgångarna. Sedan minskar skillnaderna mellan kvinnor och män. Och bland de som är över 64 år äger männen 55 procent av tillgångarna. När vi i stället endast ser till de tillgångar som är under en miljon kronor är skillnaderna betydligt mindre mellan kvinnor och män.

8. Fördelning av kvinnors och mäns tillgångar i olika åldersgrupper

Procent

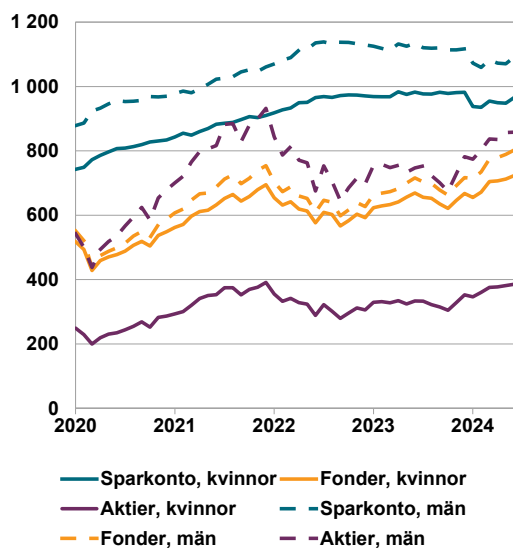

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Kvinnor har mer av sina pengar i fonder och män mer i aktier

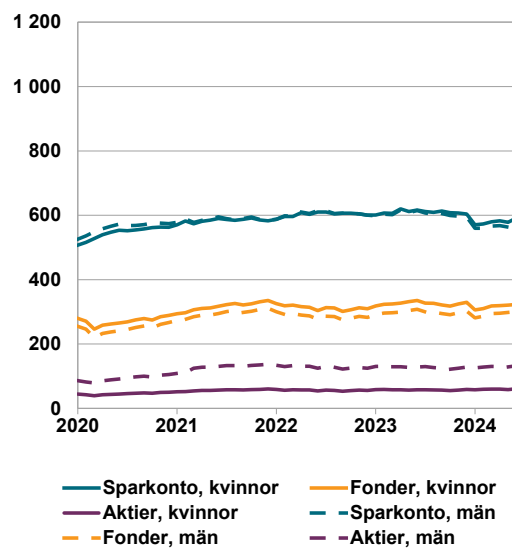
Kvinnors och mäns tillgångar utvecklades på liknande sätt under perioden 2020–2023 (se diagram 8). Men uppdelat på sparform finns det stora skillnader i hur mycket av tillgångarna som kvinnor respektive män äger. Och de skillnaderna står sig över tid. Skillnaden är störst för aktier, där män äger 70 procent av det totala värdet. Bland tillgångar under 1 miljon kronor, där de totala tillgångarna nästan är jämnt fördelade, äger kvinnor ett större värde i fonder och män ett större värde i aktier (se diagram 9). Kvinnor och män har haft i princip lika stora tillgångar på sparkonton med under 1 miljon kronor under de senaste fem åren (se diagram 10).

9. Kvinnors och mäns tillgångar uppdelade på sparform, alla
Miljarder kronor

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

10. Kvinnors och mäns tillgångar under 1 mkr uppdelade på sparform
Miljarder kronor

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Det ekonomiska läget påverkar nysparandet

Under 2021 var det totala nysparandet nästan 400 miljarder kronor. Åren 2022 och 2023, när inflation och räntor ökade, minskade nysparandet kraftigt. Amorteringar är en betydande andel av nysparandet och den andelen ökade 2023, när hushållen fick ökade kostnader. Det är främst åldersgrupper med en stor andel bolån som amorterar mycket jämfört med annat sparande.

Värdet på olika sparformer varierar olika mycket över tid. Diagram 1 (i första kapitlet) visar utvecklingen i svenskarnas sparande i olika tillgångsslag.²² Värdeutvecklingen över tid beror både på avkastning eller värdeminskning på befintligt sparande, och på nytt sparande (insättningar minus uttag). Vilken av dessa som påverkar värdet mest skiljer sig mellan olika typer av sparande och olika tidsperioder. Nysparandet har en tendens att följa konjunkturen; i goda tider finns det större utrymme för sparande, medan många sparar mindre eller använder sina befintliga tillgångar när ekonomin är ansträngd.

Högre kostnader fick många att spara mindre

År 2020 uppgick det totala nysparandet på sparkonton, i fonder, i aktier, i kategorin övrigt sparande och amorteringar till 330 miljarder kronor (se diagram 11).²³ Både 2020 och 2021 präglades av covid-19-pandemin och det fanns färre möjligheter att göra av med pengar. Dessutom var inflationen och räntorna låga. Sammantaget innebar det att många hushåll hade goda möjligheter att spara under 2020 och 2021. Under 2021 ökade sparandet (inklusive amorteringar) till drygt 390 miljarder kronor.

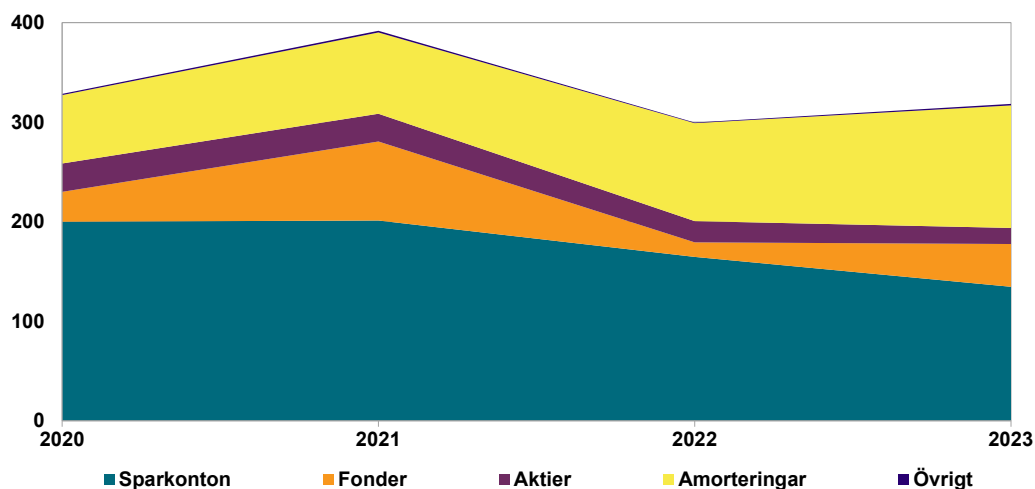
År 2022 lättade pandemirestriktionerna. Samtidigt ökade priserna snabbt och Riksbanken började höja räntan. Därför hade hushållen mindre pengar att lägga på sparande. Dessutom är det troligt att vissa hushåll var tvungna att ta från sitt sparande för att klara sina betalningar. Resultatet blev att nysparandet minskade till cirka 300, respektive 320 miljarder kronor, 2022 och 2023.

²² Sparande eller nysparande syftar vi på nettot av insättningar och uttag eller köp och försäljningar under en viss tidsperiod.

²³ Vi har utgått från nysparandet (insättningar och köp minus uttag och försäljningar), exklusive amorteringar, i FI:s kartläggning och multiplicerat med 6 – eftersom stickprovet omfattar var sjätte kund – och justerat för att kartläggningen (multiplicerat med 6) täcker cirka 80 procent av tillgångarna i sparbarometern. Amorteringarna har vi endast multiplicerat med 6, eftersom företagen i undersökningen täcker så gott som hela bolånemarknaden.

11. Svenskarnas nysparande över tid

Miljarder kronor

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Nettonysparande (insättningar minus uttag eller köp minus försäljningar) under året. Kategorierna fonder, aktier och övrigt avser marknadsvärde på nysparande på både ISK och depåkonto.

Amorteringar avser flödet under året för bolån samt övriga lån.

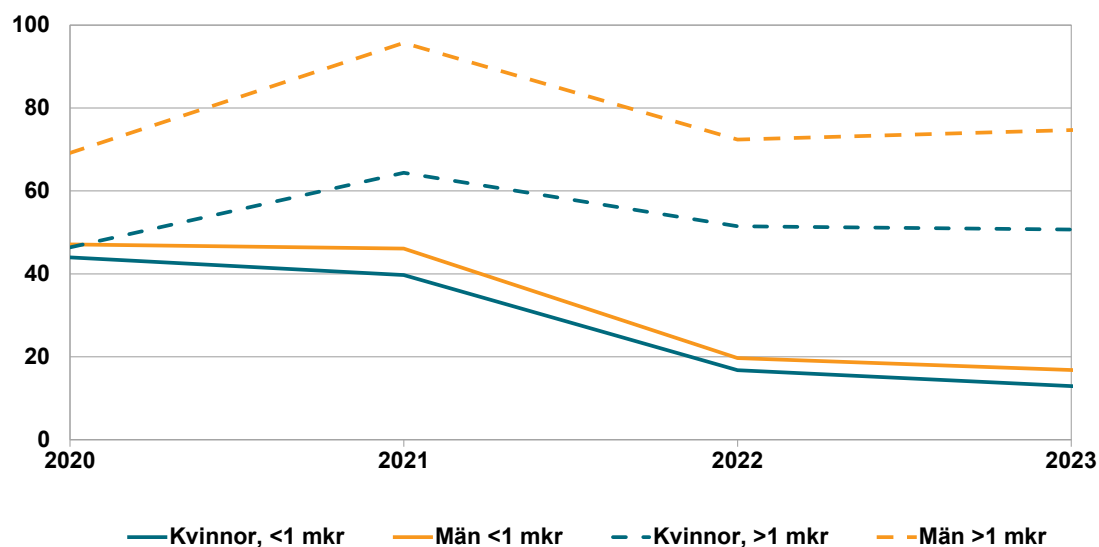
När vi bortser från amorteringar sparade kvinnorna 80 miljarder kronor och männen 155 miljarder kronor 2023 (se diagram 12). Variationen i nysparandet var stor mellan 2020 och 2023. Men fördelningen mellan män och kvinnor var relativt lika över tid; kvinnorna stod för drygt 40 procent av nysparandet alla fyra åren.

De mest förmögna kunde spara mycket under pandemin

Även när det gäller nysparande finns det stora skillnader mellan de som har stora tillgångar och de som inte har det. De som hade över en miljon kronor i tillgångar sparade nästan 40 procent mer 2021 än 2020. Och de sparade nästan 10 procent mer 2023 än 2020, trots de högre kostnaderna. Dessa ökningstakter gäller både för kvinnor och män. De med under en miljon kronor i tillgångar sparade under 2023 cirka en tredjedel av vad de sparade 2020. Det verkar alltså som att de högre kostnaderna under 2022 och 2023 ledde till en kraftig minskning i sparandet för dessa individer. Det gäller både kvinnor och män.

12. Nytt sparande 2020–2023 uppdelat på kvinnor och män

Miljarder kronor

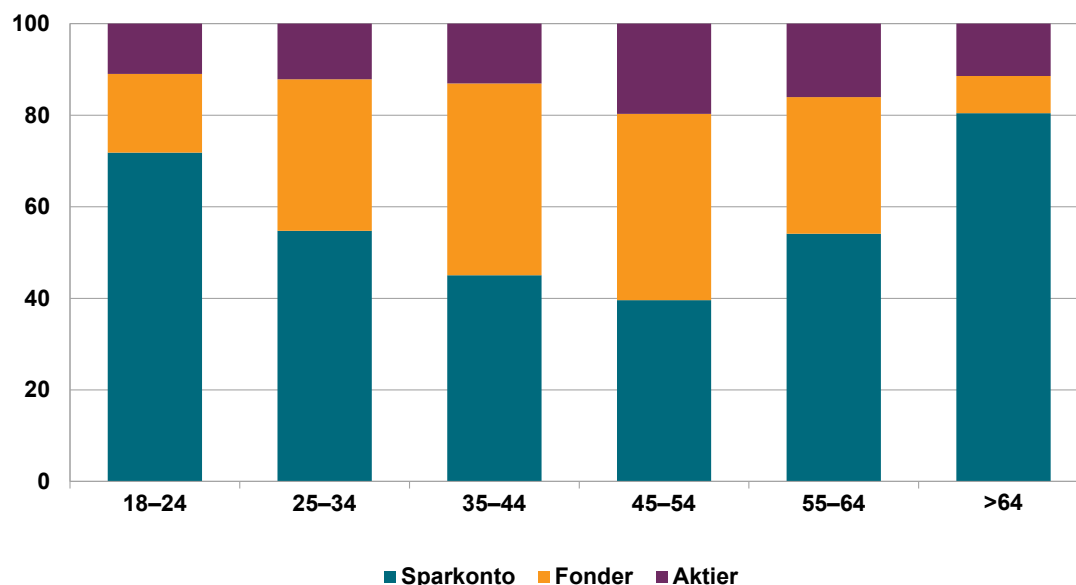
Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Nytt (netto)sparande på sparkonton, i fonder och i aktier under året.

Det finns skillnader i hur olika åldersgrupper väljer att fördela sitt nysparande. De yngsta (18–24 år) sparar i stor utsträckning på sparkonton (se diagram 13). Sedan ökar andelen fonder och aktier med individernas ålder, fram tills att de är 54 år (enligt våra åldersgrupper). Efter 55 års ålder – och i synnerhet efter 65 år – väljer individerna att spara en större andel på sparkonton igen. Det är troligt att värdebeständighet är viktigt för många pensionärer. Det stämmer också väl överens med teorier om hur risken i sparandet bör förändras över livet. Men det kan också vara så att många äldre redan har stora fond- och aktietillgångar och väljer att låta inkomster stanna på bankkonton. Vi har tidigare i rapporten visat att en stor andel av tillgångarna hos äldre finns i aktier och fonder.

13. Fördelning av nytt sparande uppdelat på ålder och sparprodukt

Procent

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Avser 2023. Diagrammet visar allt sparande som är större än 10 000 kronor och mindre än 10 miljoner kronor.

Amorteringarnas andel av nysparandet ökar i sämre tider

De flesta lån ställer krav på amortering, som låntagaren i regel betalar varje månad eller kvartal tillsammans med räntan. Amorteringen beror bland annat på storleken på lånet, återbetalningstiden, vilken amorteringsmodell som långgivaren använder och – vid bolån – FI:s amorteringskrav.²⁴ Amorteringar på bolån står för den största delen av amorteringarna, och uppgick till 85 miljarder kronor 2023. Amorteringarna på övriga lån var 38 miljarder kronor.

I genomsnitt stod amorteringar för knappt 30 procent av det totala sparandet under perioden 2020–2023 (se diagram 14). Men amorteringarnas andel av sparandet varierar mycket mellan åren, och beror både på hur mycket låntagare amorterar, och hur mycket samtliga individer väljer att spara i övriga sparformer. Under 2020 och 2021 utgjorde amorteringar en mindre andel av sparandet. Det beror delvis på det tillfälliga undantag från amorteringskraven som gällde mellan den 1 april 2020 och den 31 augusti 2021 till följd av covid-19-pandemin. Men det beror också på att svenskarna sparade mer på sparkonton, i fonder och i aktier under denna period.

Under 2022 och 2023 gick den svenska ekonomin in i en lågkonjunktur, samtidigt som räntorna och priserna steg kraftigt. Den högre räntan pressade hushållen, särskilt de med

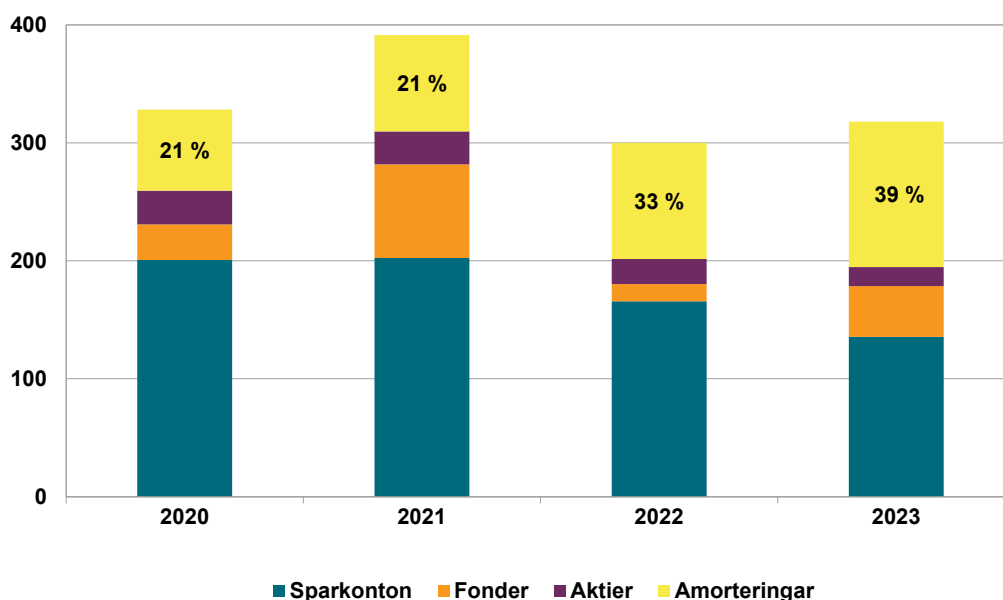
²⁴ Sedan den 1 juni 2016 gäller Finansinspektionens föreskrifter om amortering av krediter mot säkerhet i bostad (FFFS 2016:16). Det innebär att hushåll med stora lån i förhållande till inkomsten eller bostadens värde ska amortera mellan 1 och 3 procent av det ursprungliga lånet varje år.

stora lån. Under 2023 ökade amorteringarna till 39 procent av det totala sparandet. Den högre andelen beror delvis på att volymen av nysparande på sparkonton, i fonder och i aktier minskade. Under 2023 behövde många hushåll troligen använda sina tillgångar för att klara av stigande kostnader. När kostnaderna ökar och ekonomin är pressad kan det vara lättare att i första hand använda sina tillgångar än att få undantag från att amortera. Men bankerna kan ge tillfälliga undantag från amorteringskraven vid kraftigt försämrade ekonomiska förutsättningar.²⁵ Det är också vanligt att hushållen minskar det mer riskfyllda sparandet, i exempelvis aktier, i sämre tider. År 2023 var nysparandet i aktier mycket litet.

Men den större andelen amorteringar beror också på att volymen av amorteringar ökade. Incitamentet att (extra)amortera ökar när räntorna är höga, eftersom storleken på lånet och därmed räntekostnaderna då sjunker. Andelen klumpamorteringar var större 2023 än tidigare år.²⁶

14. Nytt sparande (netto), uppdelat på sparform

Miljarder kronor

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Avser nytt (netto)sparande på sparkonton, i fonder och i aktier samt amorteringar på bolån och övriga lån. Inkluderar även individer utan lån.

Andelen amorteringar är störst bland personer i (yngre) medelåldern. Under 2023 stod amorteringar exempelvis för lite mer än hälften av sparandet i åldersgruppen 35–44 år, jämfört med knappt 30 procent 2020 och 2021 (se diagram 15). Skillnaderna mellan olika åldersgrupper beror till stor del på att det är betydligt vanligare för personer i vissa åldrar att

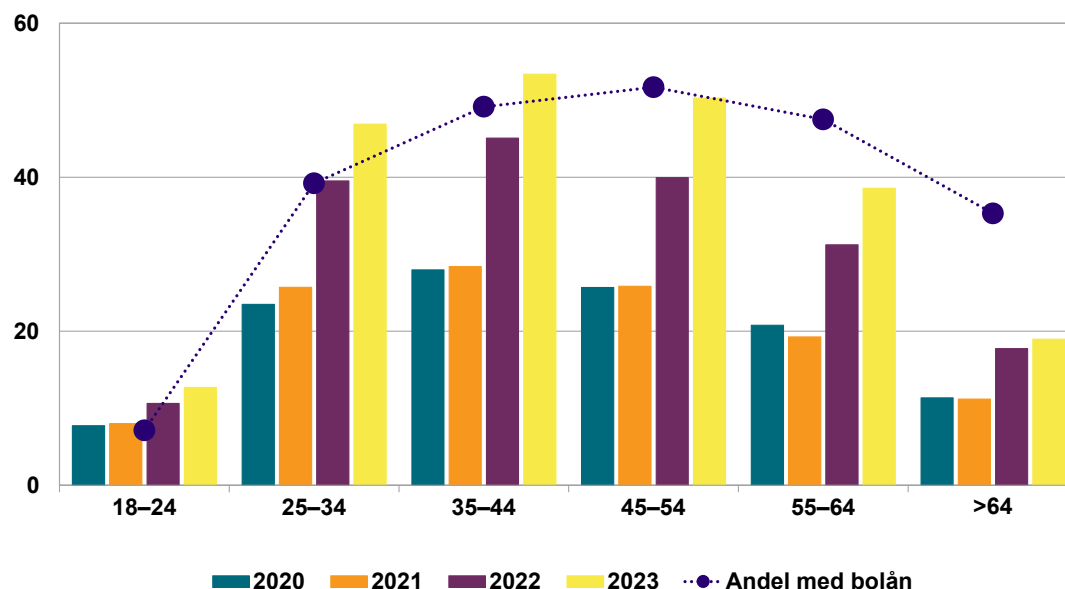
²⁵ Se Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2016:16) om amortering av krediter mot säkerhet i bostad 11 §. Bankerna beviljade ungefär 24 000 undantag under de första tre kvartalen 2023.

²⁶ Vi definierar trolig extra- eller klumpamortering som årlig amortering större än 5 procent av lånets storlek. Det skilde cirka 3 procentenheter mellan andelen 2023 och andelen under 2020–2022.

ha bolån. Exempelvis hade omkring 50 procent av storbankskunderna i åldersgruppen 35–54 år bolån 2023, jämfört med knappt 10 procent bland de under 25 år.

15. Amorteringar som andel av nytt sparande (netto), uppdelade på ålder

Procent

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Avser amorteringar på bolån samt övriga lån. Inkluderar även individer utan lån. Andel med bolån avser kunder i storbanker 2023.

Olika sparformer medför olika risker

Hur stora risker en individ är villig att ta påverkar både valet av tillgångar och den förväntade avkastningen. Generellt sett tar män större risker än kvinnor. Det finns också skillnader mellan åldersgrupper, där de äldre ofta väljer att minska sitt finansiella risktagande.

Avkastning och risk är viktiga begrepp för att beskriva och analysera olika sparformer. *Avkastning* är hur mycket värdet på en tillgång ökar (och de eventuella utbetalningar som tillgången genererar). *Risk* är hur mycket värdet på tillgången varierar, eller graden av osäkerhet om vad en tillgång faktiskt är värd över tid. Avkastning och risk går vanligen hand i hand – högre avkastning kräver typiskt sett större risker. Samtidigt kan större risker leda till större förluster.

Tillgångar kan generellt sett delas in i två huvudkategorier: värdebeständiga tillgångar och riskfyllda tillgångar. Sparkonton är värdebeständiga. Förutsatt att banken är stabil behåller pengarna på sparkonton sitt (nominella) värde och de har därför ofta en låg avkastning. Detta gör sparkonton till ett tryggt alternativ för den som vill ha en låg risk i sitt sparande. Värdet på tillgångar med större risker, som exempelvis aktier, kan däremot sjunka. Risken påverkas även av om tillgångarna köps som enskilda tillgångar eller via en fond. I en fond minskar risken, eftersom fonden sprider investeringarna över flera olika tillgångar. En sparare med stora tillgångar kan på egen hand sprida riskerna genom att ha många olika aktier, men för den som har mindre tillgångar är en fond ett sätt att uppnå samma syfte.

Skillnader i risktagande mellan olika grupper

Olika personer har olika mycket risk i sina tillgångar. Vilken risk en viss individ väljer att ta kan exempelvis bero på individens sparandehorisont och riskbenägenhet, i kombination med kunskaper och intresse. Dessutom kan storleken på och ändamålet med sparandet påverka valet av risk. Eftersom den förväntade avkastningen hänger ihop med riskerna, är det troligt att skillnader i risktagande leder till skillnader i värdet på tillgångarna över tid.

Kvinnor tar generellt sett mindre risk

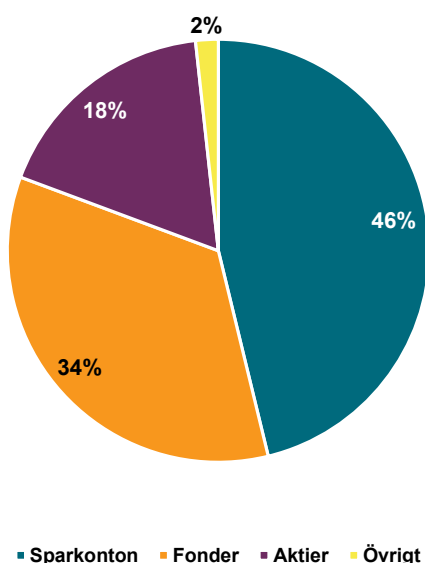
Det finns både likheter och skillnader i hur kvinnor och män sparar, men generellt sett tar kvinnor mindre risker i sitt sparande.²⁷ Sparkonton är den största sparformen för båda könen. Men kvinnorna har en större andel av sina tillgångar på sparkonton – 46 procent – jämfört med männens 39 procent (se diagram 16 och 17). Männen har i stället en större andel av sina tillgångar i aktier – 30 procent jämfört med kvinnornas 18 procent – vilket tyder på större risktagande. Fonder är en betydande del av både kvinnor och mäns tillgångar, men en större del av kvinnors sparande. Kvinnorna har 34 procent av sina tillgångar i fonder och männen

²⁷ Lien Oskarsson (2024), ”Skillnader mellan kvinnors och mäns beteende på börsen”, FI analys 42, Finansinspektionen.

29 procent. Båda könen har 2 procent övriga tillgångar. Kvinnor har alltså en mindre andel aktier än män, och i stället en större andel av sina tillgångar på sparkonton och i fonder.

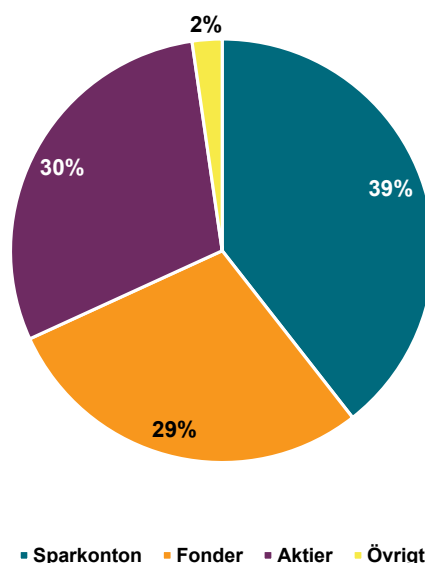
Men den grova uppdelningen i sparkonton, fonder och aktier ger inte den kompletta bilden av svenskarnas risktagande. Sparkonton hos olika företag ger olika ränta, olika fonder har olika risker och aktier skiljer sig åt. Eftersom det finns många typer av fonder kan denna uppdelning underskatta eller överskatta risktagandet. Sedan kan det finnas skillnader i hur aktiva olika personer är och hur de delar upp (diversifierar) sitt sparande.

16. Kvinnors tillgångar, fördelning
Procent av volym i kronor

Källa: FI, aggregerade uppgifter.
Anm. Uppgifterna avser juni 2024.

17. Mäns tillgångar, fördelning
Procent av av volymer

Källa: FI, aggregerade uppgifter.
Anm. Uppgifterna avser juni 2024.

Rishtagandet varierar över livet

Fördelningen av tillgångar mellan sparkonton, fonder och aktier skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. Enligt ekonomisk teori ska yngre individer ha en större andel av sitt sparande i mer riskfyllda tillgångar, för att sedan minska sitt risktagande.²⁸ Det beror på att yngre individer har längre tidshorisonter och därmed större möjligheter att hantera kortsiktiga värdefall. Med stigande ålder ska fördelningen gradvis skifta mot tryggare sparformer, som sparkonton, i takt med att den tillgängliga tiden för att återhämta sig från en värdeminskning blir kortare.

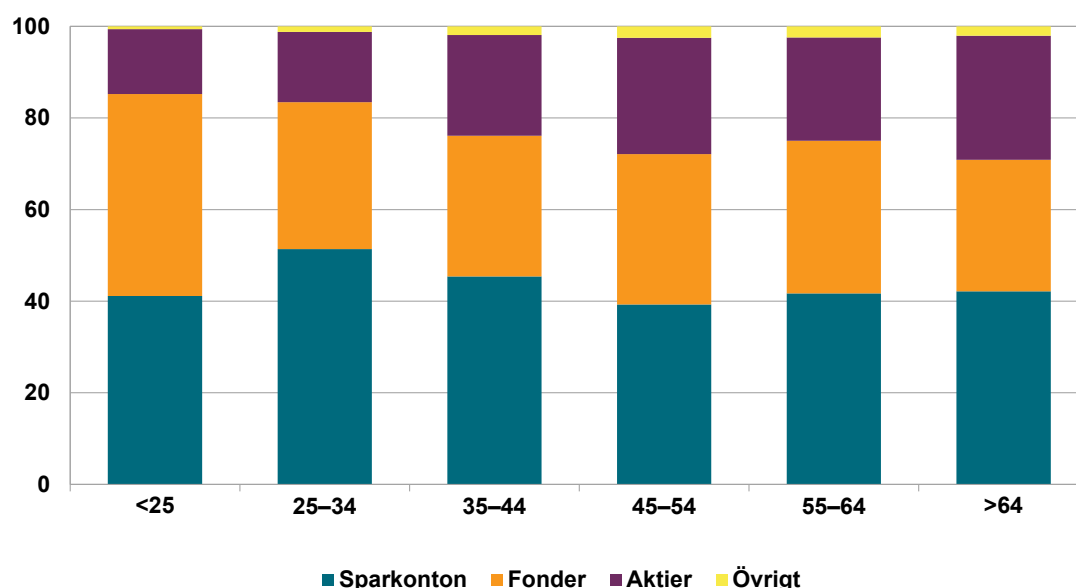
Uppgifterna i vår kartläggning stämmer inte så väl överens med teorin, åtminstone inte när det gäller totala tillgångsvolymer. Yngre åldersgrupper ser ut att ha en större andel av sina

²⁸ Förklaringen bygger på livscykelhypotesen från Modigliani & Brumberg (1954). Hypotesen beskriver hur en rationell ekonomisk agent försöker hålla sin konsumtion konstant under livet.

tillgångar på sparkonton (se kategorierna under 35 år i diagram 18). Det kan bero på att deras sparhorisont i praktiken är kort, eftersom många unga sparar för att köpa sin första bostad. Andelen fondtillgångar är relativt lika i de olika åldersgrupperna, förutom för de allra yngsta. Men det går inte att studera tillgångarna uppdelade på åldersgrupper isolerat. Tillgångar i fonder och aktier växer i genomsnitt snabbare än tillgångar på sparkonton. Därför är det naturligt att andelen kronor på sparkonton bland de totala tillgångarna minskar över tid, och att andelen aktier ökar. För att bättre förstå risktagande i olika åldersgrupper behöver vi också titta på nysparande. Det gör vi ovan i kapitlet Det ekonomiska läget påverkar nysparandet.

18. Fördelning av olika sparformer (volym), uppdelade på ålder

Procent

Källa: FI, aggregerade uppgifter.

Anm. Avser juni 2024.

Yngre personer har en stor andel av sina tillgångar på sparkonton, men det finns olika typer av sparkonton. Fasträntekonton har bunden ränta under en viss tid, och uttag i förtid kan medföra avgifter. Rörliga sparkonton saknar bindningstid, erbjuder fria uttag och har en rörlig ränta. Fasträntekonton har ofta högre ränta, men det beror på marknadsläget och hur lång bindningstiden är.²⁹

Fasträntekonton är vanligare bland äldre

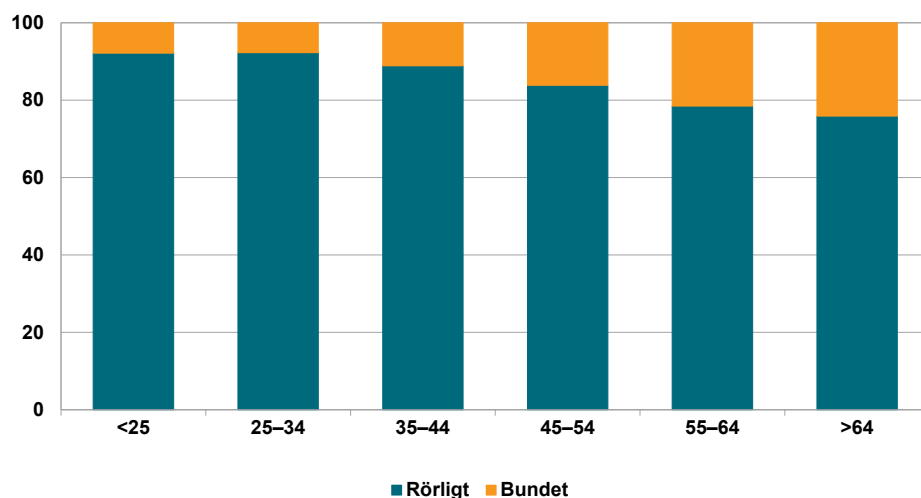
Äldre åldersgrupper hade en större andel av sina innehav på fasträntekonton än de yngre (se diagram 19). De över 65 år placerade en fjärdedel av innehavet på sparkonto på fasträntekonton, medan motsvarande andel för exempelvis gruppen 35–44 år var ungefär 10 procent. Sparkonton med och utan bindningstid fyller troligen olika funktioner för de som

²⁹ Banken betalar en premie för att kunden förbinder sig att tillhandahålla pengarna under en viss tid. Det ger banken större förutsägbarhet om vilken inlåning den har att tillgå.

sparar. Kunderna använder troligtvis pengar på ett rörligt sparkonto främst till oförutsedda utgifter eller för kortsiktigt sparande. Fasträntekonton är i stället ett alternativ för mer riskfyllt sparande i fonder och aktier. Vi kan därför tänka oss att yngre personer i större utsträckning främst väljer sparkonton för att de erbjuder ett lättillgängligt och värdebeständigt sparande, exempelvis till en buffert eller till en bostad. För många äldre personer är sparkonton troligen en del av en mer långsiktig sparandeportfölj och en medveten riskreducering.

19. Sparkonton med och utan bindningstid, andel av volym

Procent

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Inkluderar inte likvida medel på ISK eller depåkonto. Avser 2023.

Riskklasser underlättar val av fonder

Riskklasser är en indelning som visar hur stor risk en fond har, baserat på historiska värdeförändringar och andra risker. Riskklasserna är graderade från 1 till 7, där 1 står för lägst risk och 7 för högst risk. De underlättar för individer med begränsade finansiella kunskaper att förstå och välja fonder.³⁰

Majoriteten av de som investerar i fonder har fonder i riskklass 4 (se diagram 20). I den klassen finns breda Sverigefonder och globalfonder som investerar i aktier. Även fonder i riskklass 3 och 5 är vanligt förekommande. Det är en liten andel av de ägda fonderna som har fonder i riskklass 1 eller 2, ungefär 9 procent. Det är en ännu mindre andel som har en hög riskklass; ungefär 2 procent är fonder i riskklass 6 och 7. Vi ser liknande andelar för kvinnor och män i alla åldersgrupper.

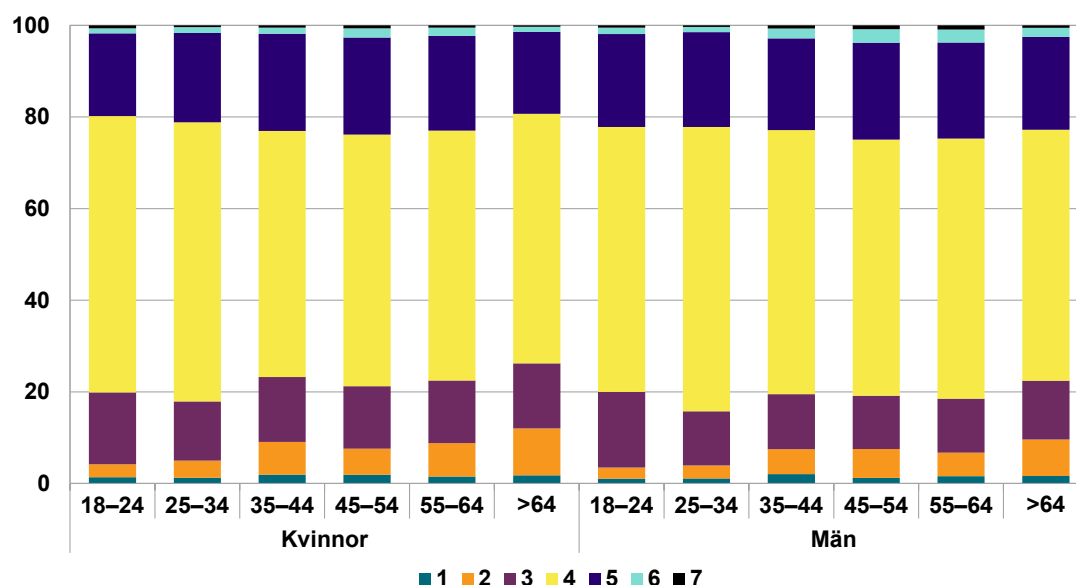
Även om det finns stora likheter mellan kvinnor och män i olika åldersgrupper, finns det även tecken på att både ålder och kön påverkar valet av risker i fondsparandet. Andelen som

³⁰ Riskklasserna kommer från PRIIP-förordningen (PRIIPs Regulation, EU 1286/2014) som trädde i kraft 2018. Den gäller i hela EU och syftar till att harmonisera informationen om investeringsprodukter för att öka transparensen och konsumentskyddet.

har fonder i riskklass 2 (bland annat långräntefonder) ökar med åldern och de som är över 64 år har 10 procent av sina fonder i den kategorin. Generellt sett väljer äldre individer, särskilt just kvinnor över 64 år, att placera en större del av sitt fondsparande i fonder med riskklass 1–4. Det är i linje med teorier om att risktagandet ska minska med åldern. Även om skillnaderna är små, så väljer män att investera i fonder i de högre riskklasserna oftare än kvinnor i samma åldersgrupper. Även det stämmer överens med tidigare forskning som pekar på att män generellt sett är mer riskbenägna.³¹

20. Fördelning av riskklasser i fondsparande, uppdelade på ålder och kön

Procent

Källa: FI.

Anm. Riskklass 1 har lägst risk och klass 7 har högst risk.

³¹ Jianakoplos, N. A., & Bernasek, A. (1998).

Bilaga

Tabell B1. Fördelning av tillgångar på ISK och depåkonton

Procent (volym i kronor)

Ålder	Företagstyp	Fonder		Aktier		Övrigt		Totalt	
		ISK	Depå	ISK	Depå	ISK	Depå	ISK	Depå
18–24	Storbank	32,2	67,8	40,9	59,1	87,2	12,8	13,6	86,4
	Nätmäklare	87,3	12,7	86,1	13,9	98,0	2,0	87,0	13,0
25–34	Storbank	56,2	43,8	41,9	59,0	93,0	7,0	43,3	56,7
	Nätmäklare.	94,9	5,1	91,7	8,3	99,0	1,0	93,5	6,5
35–44	Storbank	70,9	29,1	48,0	52,0	96,0	4,0	60,3	39,7
	Nätmäklare.	92,4	7,6	86,2	13,8	97,2	2,8	89,3	10,7
45–54	Storbank	65,1	34,9	45,8	54,2	94,6	5,4	54,6	45,4
	Nätmäklare.	83,9	16,1	78,1	21,9	87,9	12,1	80,6	19,4
55–64	Storbank	62,0	38,0	41,9	58,1	94,6	5,4	50,6	49,4
	Nätmäklare.	81,8	18,2	73,9	26,1	90,0	10,0	77,0	23,0
>64	Storbank	50,2	49,8	30,4	69,6	93,9	6,1	34,1	65,9
	Nätmäklare.	75,0	25,0	68,0	32,0	84,3	15,7	70,3	29,7
Totalt	Storbank	56,1	43,9	35,8	64,2	94,2	5,8	42,2	57,8
	Nätmäklare.	86,0	14,0	77,5	22,5	93,2	6,8	81,2	18,8
Alla		59,7	40,3	48,9	51,1	94,0	6,0	50,5	49,5

Källa: FI, stickprov av individer.

Anm. Uppgifterna avser 2023. Det kan finnas (institutspecifika) begränsningar när det gäller vilka produkter som får hållas eller handlas på ISK respektive depåkonto. Övrigt avser sparprodukter som inte kategoriseras som sparkonton, fonder eller aktier.